

19. 2. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Specifika vypořádání rozšířeného společného jmění manželů

Společné jmění manželů je majetkové společenství představující souhrn aktiv a pasiv, který se v průběhu manželství dynamicky vyvíjí. Spadají do něj v zásadě všechny majetkové hodnoty, které manželé nabudou po sňatku, a závazky, které v tomto období převezmou. Dalším způsobem, jak se určitá majetková hodnota může stát společným majetkem obou manželů, je pak rozšíření společného jmění manželů dohodou. V takovém případě manželé uzavírají smlouvu, v níž sjednávají, že věc, která do té doby zpravidla patřila výlučně jednomu z manželů, bude nově zahrnuta do společného jmění. Tento článek se zabývá otázkou, jakým způsobem může být právě majetek, o nějž bylo společné jmění manželů rozšířeno, zohledněn v rámci jeho vypořádání, které následuje typicky po rozvodu manželství.

V souladu s ustanovením § 143 odst. 1 písm. a) OZ tvoří společné jmění manželů majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství. Toto základní pravidlo však neplatí bezvýjimečně. Majetek získaný dědictvím nebo darem, majetek nabytý jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela, jakož i věci, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, představují výlučný majetek, jehož vlastníkem je pouze jeden z manželů, nehledě na to, že k jeho nabytí došlo v průběhu manželství.

Těž výlučný majetek jednoho z manželů se však může stát součástí společného jmění.

Umožňuje to ustanovení § 143a odst. 1 OZ, podle něhož mohou manželé smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu rozšířit nebo zúžit stanovený rozsah společného jmění manželů.

Otázkou je však to, **jakým způsobem** bude tento majetek spadající původně do výlučného vlastnictví pouze jednoho z manželů **zohledněn v rámci vypořádání** společného jmění manželů.

Vypořádání společného jmění manželů

Existence společného jmění manželů je spojena s trváním manželství. Jakmile totiž manželství zanikne, zaniká dle § 149 odst. 1 OZ též společné jmění manželů. Odstavec 2 citovaného ustanovení pak určuje, že zanikne-li společné jmění manželů, provede se vypořádání, při němž se **vychází z toho, že podíly obou manželů na majetku patřícím do jejich společného jmění jsou stejné.** Každý z manželů je přitom oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek.

Posledně uvedené pravidlo upravuje tzv. **vnosy a zápočty**. Tato úprava umožňuje, aby byly v rámci vypořádání společného jmění vyrovnány nejrůznější přesuny zejména finančních prostředků mezi výlučnými majetky obou manželů a společným jměním manželů. V praxi totiž často dochází k tomu, že ze společných finančních prostředků je část vynakládána na výlučný majetek jednoho z manželů nebo naopak některý z manželů svými výlučnými prostředky přispívá na pořízení společné věci nebo na její zhodnocení (vnosy). V takovém případě má manžel dle výše uvedeného po zániku manželství právo požadovat, aby v rámci vypořádání společného jmění manželů obdržel o to více.

Je však možné za vnos považovat též majetek, který se stal součástí společného jmění manželů na základě dohody o jeho rozšíření dle § 143a OZ? Touto otázkou se zabýval Nejvyšší soud ČR ve svém nedávném rozhodnutí.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR

Nejvyšší soud ČR v rozsudku ve věci spis. zn. 22 Cdo 2480/2010 ze dne 28. listopadu 2012 konstatoval, že **rozšíření společného jmění vnosem do společného jmění manželů není**.

V posuzovaném případě bylo společné jmění manželů v souladu s ustanovením § 143a odst. 1 OZ rozšířeno o pozemek, který do té doby spadal do výlučného majetku manželky. Soud prvního stupně, jakož i soud odvolací přitom tento pozemek jako vnos posoudily a jeho hodnotu zahrnuly do vypořádání.

Nejvyšší soud ČR však právní hodnocení obou soudů shledal jako nesprávné, neboť je dle jeho názoru **nutné rozlišovat institut rozšíření společného jmění a vypořádání vnosu**.

Rozšíření společného jmění manželů o majetek doposud se nacházející ve výlučném vlastnictví některého z manželů postupem dle § 143a odst. 1 OZ představuje dle Nejvyššího soudu ČR proces **transformace výlučného vlastnického práva některého z manželů na bezpodílový spoluvlastnický vztah manželů**. Jeho smyslem je umožnit manželům na základě jejich dohody rozšířit společné jmění manželů oproti rozsahu vyplývajícímu ze zákonné úpravy za podmínek, na kterých se dohodnou. Důsledkem takového smluvního ujednání pak je, že věc doposud ve výlučném vlastnictví některého z manželů se stává součástí společného jmění a v případě jeho následného vypořádání též předmětem tohoto vypořádání. Smluvní volnost manželů se v daném směru projevuje nejenom v tom, že společné jmění lze rozšířit o majetek doposud se nacházející ve výlučném vlastnictví některého z nich, ale také v možnosti ujednání podmínek, za kterých tak učiní.

Na druhé straně aplikace § 149 odst. 2 OZ dopadá dle Nejvyššího soudu ČR na případy, kdy **jeden z manželů vynaloží část svého výlučného majetku na majetek již tvořící společné jmění manželů nebo na pořízení majetku**, který bude součástí společného jmění manželů teprve tvořit (typicky úhrada kupní ceny zčásti z výlučných prostředků jednoho z manželů). Smyslem uvedeného ustanovení je dle citovaného rozhodnutí vypořádat majetkovou investici (vnos) z výlučného majetku některého z manželů do majetku tvořícího součást společného jmění manželů nebo společné jmění zakládající a nikoliv samotnou transformaci majetku z výlučného vlastnictví na vlastnictví společné.

Nejvyšší soud ČR tedy uzavřel, že **samotné rozšíření společného jmění nepředstavuje vnos, který by mohl být vypořádán** v souladu s ustanovením § 149 odst. 2 OZ. Současně však dodal, že není vyloučeno, aby **obsah dohody o rozšíření** společného jmění manželů a podmínky, za kterých k rozšíření došlo, **promítl soud** v řízení o vypořádání společného jmění manželů **do úvahy o zachování rovnosti podílů** obou manželů nebo odklonu od tohoto principu s ohledem na to, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí majetkových hodnot náležejících do společného jmění manželů.

Z citovaného rozhodnutí se tedy podává, že rozšíření společného jmění manželů o majetek spadající

do té doby do výlučného vlastnictví pouze jednoho z manželů může pro tohoto „vkládajícího“ manžela při zániku společného jmění manželů představovat významnou ztrátu. Jakkoli totiž Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí akcentuje, že při uzavření dohody dle § 143a OZ lze sjednat podmínky, za nichž k rozšíření společného jmění dojde, v praxi se lze zásadně setkat s tím, že příslušný majetek je jedním z manželů poskytován bezplatně, aniž by byly současně kladeny jakékoli podmínky či požadavky. Při vypořádání společného jmění manželů se však **poskytnutí takového majetku (leckdy vysoké hodnoty) „ze svého“ může projevit maximálně v odklonu od principu rovnosti podílů.** Zda se k tomuto postupu soud uchýlí, však závisí pouze na jeho úvaze.

Naproti tomu pokud jeden z manželů ze svého přispěje na pořízení společného majetku (tedy poskytne vnos), může při vypořádání teoreticky požadovat navrácení celé jím vynaložené hodnoty (nebude-li zohledňováno opotřebení), a **soud by měl jeho vnos bez dalšího zohlednit.**

Ačkoli tedy rozšíření společného jmění dohodou i vnosi do společného jmění vykazují společné prvky v tom směru, že v obou případech dochází fakticky k přesunování výlučného majetku do společného jmění manželů, při vypořádání se může postavení dřívějšího výlučného vlastníka příslušné majetkové hodnoty dramaticky lišit. Postavení manžela, který poskytl svůj majetek pro rozšíření společného jmění manželů, může být totiž při soudním vypořádání o poznání méně výhodné než pozice manžela, který učinil do společného jmění manželů standardní vnos.

JUDr. Jakub Celerýn,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)

- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)